ZI-3D

ZONA INTRUSA 3, EN TRES DIMENSIONS: ART - EDUCACIÓ - TERRITORI

UN PROJECTE ARTÍSTIC I PEDAGÒGIC ALS INSTITUTS DE SECUNDÀRIA DE MATARÓ, A CURA D'ORIOL FONTDEVILA I LAFUNDICIÓ

IES ALEXANDRE SATORRAS, FRETA, GEM, IES MIQUEL BIADA, IES PLA DE'N BOET, ESCOLA PIA SANTA ANNA, IES THOS I CODINA

MATARÓ, OCTUBRE 2009 – ABRIL 2010

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:
PAU FAUS, JESÚS NIETO, JAVIER RODRIGO I CAN XALANT

ORGANITZA:
INSTITUT MUNICIPAL D'ACCIÓ CULTURAL. AJUNTAMENT DE MATARÓ

AMB EL SUPORT DE:
GENERALITAT DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ.
DIPUTACIÓ DE BARCELONA, XARXA DE MUNICIPIS.

Jornada de portes obertes Zona Intrusa 3 a la plaça Pau Vila, davant l'IES Pla de'n Boet.

Edició: Institut Municipal d'Acció Cultural de Mataró
Coordinació: Oriol Fontdevila i LaFundició
Amb textos i imatges de: IES Alexandre Satorras, Mercè de Miguel, Oriol Fontdevila, LaFundició, Escola FRETA, Escola GEM, IES Miquel Biada, Jesús Nieto, IES Pla de'n Boet, Javier Rodrigo, Escola Pia Santa Anna, IES Thos i Codina.
Disseny: LaFundició
Impressió: Rotimprès
Tiratge de 5.000 exemplars
Mataró. Abril de 2010
DL: GI-495-2010.

PRESENTACIÓ

AMB LA TERCERA EDICIÓ DE ZONA INTRUSA HEM PROCURAT ESTABLIR UN SEGUIT DE VASOS COMUNICANTS ENTRE ELS CENTRES D'EDUCACIÓ DE MATARÓ I ELS ENTORNS URBANS ON S'UBIQUEN.

ORIOL FONTDEVILA I LAFUNDICIÓ

Vàrem iniciar el procés el mes d'octubre de 2009, amb el desenvolupament de programes d'activitats a set instituts de la ciutat de conjunt amb els estudiants i professorat, els quals es basaven en la realització de cartografies en els respectius entorns territorials i en incentivar la reflexió sobre les pràctiques culturals i artístiques que hi tenen lloc.

La motivació inicial del projecte era la de sortir dels centres i analitzar les pràctiques artístiques i els espais públics per mitjà de les relacions que precisament s'estableixen entre sí: per què una pràctica artística té lloc a un determinat espai i no en un altre? Quins són els significats i les funcions que adopten aquestes pràctiques a l'espai urbà? Qui les genera, a qui van destinades, qui les utilitza, qui les promociona, qui les regula o, donat el cas, qui les prohibeix?

Simultàniament també portàvem a terme un seguit d'exposicions temporals als espais públics, des d'on mostràvem periòdicament i al llarg d'una tarda el material que s'havia generant des de les aules. La rulot que recentment s'ha construït des del centre d'art Can Xalant, que per una banda ens servia com un cas d'estudi més entre les pràctiques artístiques que tenen lloc a l'espai urbà, també la utilitzàvem en aquests casos per dotar de visibilitat a les exposicions. Així mateix, amb aquestes intervencions també ens interessava subratllar els elements que d'alguna manera materialitzen la separació que existeix entre els instituts i els entorns socials i, per aquesta raó, si bé desplegàvem al carrer el material generat a les aules, també ho fèiem just al costat de la tanca o el mur de l'institut.

Precisament, mentre que per una banda, Zona Intrusa té la seva raó de ser en la voluntat de l'Institut Municipal d'Acció Cultural per atansar als instituts de secundària allò que podem identificar com a "art contemporani", de l'altra l'equip impulsor hem procurat tractar de manera reflexiva aquest gest 'd'aproximar la cultura'. Al llarg de les tres edicions del projecte hem anat progressant a l'hora de generar accions als centres educatius que, a banda de mostrar projectes artístics en particular, també ens permetessin reflexionar a l'entorn dels mecanismes amb que es produeixen i es difonen les pràctiques culturals. Així, si per portar a terme aquest exercici podem considerar que hem hagut de creuar els límits d'àmbits de la producció cultural que sovint es troben separats –el sector artístic i l'educatiu en aquest cas- i, per tant, probablement també saltar alguna tanca, en tot moment hem seguit assenyalant i prenent com a objecte de reflexió la mateixa existència de la tanca, els motius de la separació. I així mateix ho hem fet quan en el cas de la tercera edició del projecte, també ens hem plantejat la proximitat entre els centres de secundària amb l'entorn social de la ciutat.

Finalment, el tercer escenari on ha tingut lloc el projecte ha estat l'Espai f: A mitjan de febrer de 2010, dos mesos després d'haver realitzat la itinerància del projecte pels diferents instituts, vàrem concentrar tot el material i cartografies realitzades a aquesta sala d'exposicions, amb l'ànim d'articular una panoràmica sobre el desenvolupament del projecte i generar un espai de treball des d'on poder seguir reunint-nos amb el professorat i els estudiants. L'objectiu d'aquestes darreres trobades era, precisament, el de donar lloc a la publicació que teniu a les mans, on hem procurat plasmar algunes de les reflexions sobre l'espai urbà, la pràctica artística i la pràctica educativa que s'han generat amb el projecte, al mateix temps que estendre-les per mitjà de noves sessions de treball i, finalment, també valorar-les, amb l'aportació d'alguns dels professors, professores i col·laboradors del projecte.

Tot i que una bona part dels centres de secundària de la ciutat es troben a barris limítrofs i, així, amb el projecte s'ha procedit en bona part a l'anàlisi d'aquests entorns urbans, quan es tracta d'elaborar "visions panoràmiques" sobre projectes artístics o qüestions urbanes ben sovint aquestes es desplacen als espais del centre de la ciutat. És en aquest àmbit que, precisament, es troben les sales d'exposicions, com és el cas del mateix Espai f. Al respecte d'això, en tot moment hem pensat que una de les funcions importants de la present publicació és la de poder retornar les reflexions generades amb el projecte als barris i, més encara, la de poder convidar de nou als instituts de secundària a funcionar com a productors però també com a difusors de pràctiques culturals, com és en aquest cas el mateix projecte Zona Intrusa.

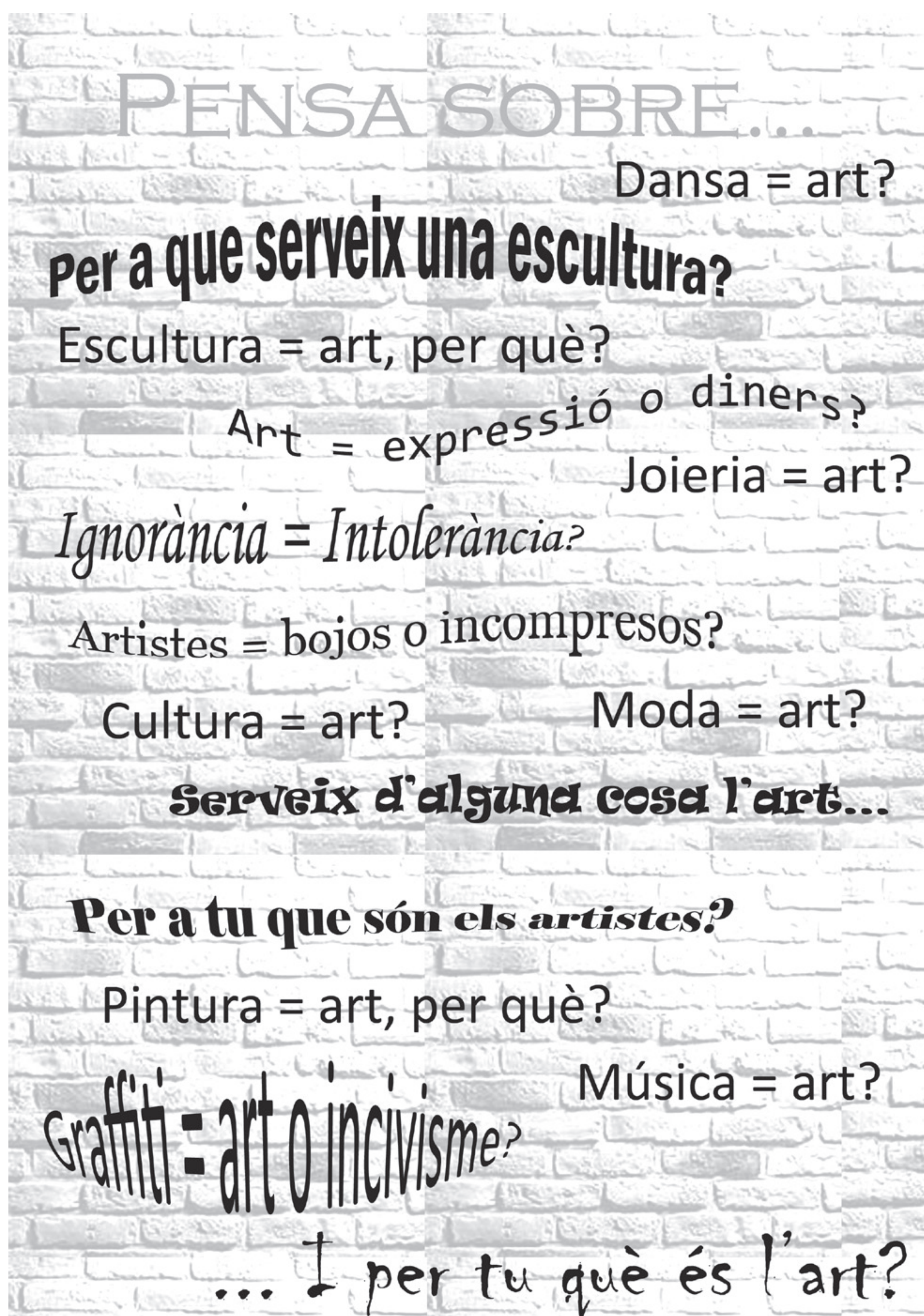
Amb Zona Intrusa 3 hem procurat desenvolupar la interrelació entre la pràctica artística, l'educativa i l'espai urbà en totes les etapes del projecte, així com fer-ho de manera reflexiva i per mitjà d'incentivar el treball conjunt entre estudiants, professorat i els diferents agents que han col·laborat en el projecte –l'arquitecte Pau Faus, l'activista veïnal Jesús Nieto i alguns dels responsables de Can Xalant: Delícia Bruset i Pep Dardanyà-. Tot i les limitacions evidents d'aquesta actuació esperem que a tots plegats ens hagi pogut servir per articular reflexions a l'entorn d'aspectes que, al capdavall, afecten al nostre dia a dia, així com per poder-nos plantejar noves actuacions i modes d'interrelacionar la pràctica de l'educació amb l'artística i, així mateix, amb l'espai urbà.

Vista a l'exposició durant una de les sessions de treball per a la realització de la present publicació, amb estudiants de l'Escola FRETA.

ART

ALUMNES ESCOLA FRETA

BOTELLÓN

ALUMNES ESCOLA FRETA

parc
copeo
ESPAI PÚBLIC
POLICIA
BRUTÍCIA
cívic
cotxe
MOLEST
satisfactori
valor social
MULTES
drogues
sexe
RELACIONS SOCIALS
DISCOTECA
consumir és cultural
responsabilitat
incívic
diversió
IL·LEGAL
CONSUMIR
SOROLLÓS
ECONÒMIC
Ballantine's
coma etílic
CONDUCCIÓ TEMERÀRIA
cubalitro

D-LUX, DISCOTECA

ENQUESTA DISSENYADA PER LES I ELS ALUMNES DE L'IES MIQUEL BIADA

PER QUÈ LA GENT QUE VA A LA DISCOTECA ES PENSA QUE ÉS "GUAI"? PER QUÈ HI HA GENT QUE NO VA A D-LUX?
a. Perquè la gent que no hi va no els cau bé, perquè només hi van a lligar.
b. Perquè al nòvio o a la nòvia no li agrada que la seva parella vagi a discoteques sense ell o ella.
c. Perquè prefereix quedar amb amics, anar al parc, a la platja, a Barcelona amb la parella...

A QUINA EDAT PODEU ANAR AL D-LUX?
a. Sobre els 14 anys, quan s'està madurant, quan s'està cursant l'ESO.
b. Sobre els 16 anys, acabats els estudis, amb més temps.
c. Sobre els 18 anys, majors d'edat, amb permís d'emborratxar-se.

QUIN TIPUS DE MÚSICA ES BALLA AL D-LUX?
a. Reggaeton i hip-hop, llatina amb un toc de samba i de carrer.
b. House i màquina, amb molt moviment i desesperat.
c. Hip-hop i house, de carrer i amb molt moviment.

QUÈ FAN EXACTAMENT ELS JOVES QUE VAN AL D-LUX?
a. Ballar, moure el cos, expressar emoció i fer una mica d'exercici físic.
b. Fer amics, tenir una amistat amb noves persones i potser arribar a tenir una relació amb un nou amic o amiga.
c. Perdre el temps, animar-se una mica, prendre's begudes.

PER QUÈ VAS A LA DISCOTECA?
a. Per divertir-me, per canviar d'aires o per conèixer gent nova.
b. Perquè em sento influït pels meus amics i crec que és el que està de moda.
c. No hi vaig, no m'agrada aquest estil.

AMB QUI VAS A LA DISCOTECA?
a. Amb els meus amics, perquè em diverteixo més; i quan sóc amb els amics ric més i passo una bona estona.
b. Amb la meva parella, perquè a la disco tenim més intimitat; perquè amb la música de la disco em sento més còmode.
c. Sol/a, perquè no tinc amics i busco parella; la gent és de la mateixa edat, hi ha moviment, soroll i m'animo més; amb alcohol la gent es deixa anar més.

A QUIN TIPUS DE PERSONES DEIXEN ENTRAR A LA DISCOTECA D-LUX?
a. És un espai multicultural on tot tipus de races poden conviure i divertir-se d'una forma sense violència i sense mals rotllos.
b. No hi poden entrar persones de color ni àrabs, ja que l'espai té una polèmica per part racista però garanteix seguretat. Hi ha hagut problemes per part de persones de color; només hi ha excepcions amb alguns marroquins.
c. Només es permet l'entrada a persones de raça negra i marroquins, l'entrada a una persona de raça blanca (espanyola) està prohibida.

EDUCACIÓ

ZONA INTRUSA: CAP A UNA PEDAGOGIA DE L'ESPAI PÚBLIC

JAVIER RODRIGO

UNA PEDAGOGIA DEL QUE ÉS PÚBLIC: L'EDUCACIÓ DESBORDADA

Un dels problemes actuals de l'educació se centra a atendre els límits i les expansions de l'espai pedagògic. A partir de la influència de la cultura visual, de les cultures juvenils pel que fa a la música, la moda, els esports i tota mena de manifestacions culturals, i sobretot gràcies a l'expansió de les noves tecnologies a les nostres vides, hem de considerar que qualsevol moment i lloc és un espai educatiu en potència, un lloc de producció de coneixements i cultura. Aquesta expansió de l'espai educatiu comporta un nou i ampli horitzó de possibilitats que desborda els límits tradicionals de l'escola com a institució moderna. Alhora, ofereix l'oportunitat que l'escola actual reconnecti directament amb la realitat. Aquests desbordaments són, doncs, espais d'oportunitat: posen en evidència la necessitat d'una educació democràtica de l'espai públic i les realitats en què vivim immersos, en aquesta societat de la informació i la web 2.0, ja al segle XXI.

No obstant això, aquesta situació social no és una llosa o un obstacle per a l'educació. Aquesta realitat social que vivim pot desbordar de manera constructiva l'escola, ja que ens encoratja a redescobrir un nou espai educatiu. Aquesta reformulació de l'espai educatiu s'hauria de plantejar a partir del diàleg, la negociació i la participació ciutadana sobre els territoris que ocupem i les formes de controlar-los i gestionar-los. Aquesta seria la tasca d'una pedagogia sobre allò que és públic. Així, als nostres dies emergeixen noves formes de participar i gestionar els nostres territoris, que necessiten d'altres formes de treballar amb diverses persones i institucions molt dispars entre si, de tal manera que promoguin un debat més ric i ampli sobre les societats i els espais públics en què convivim. Sota aquesta mirada, l'educació també pot ser un espai on començar a construir una nova ciutadania.

Resumint, que el territori educatiu es desbordi és un molt bon senyal, doncs ens indica l'oportunitat de treballar amb altres institucions i realitats més enllà dels murs de l'aula i les interminables tanques que demarquen la separació entre el que queda dintre i fora de l'espai escolar. Aquesta nova relació més porosa amb l'entorn en el qual se situen els centres escolars ens recorda que l'escola és un espai públic més i, per això mateix, un espai ciutadà, amb potencial per al canvi en el territori.

L'EDUCACIÓ COM A INVESTIGACIÓ ACTIVA DEL TERRITORI

Si el territori de l'escola es desborda i si el marc de l'educació s'expandeix llavors el tipus de resposta per a aquesta situació no pot ser una tornada introspectiva a l'escola, com una caixa negra que conté tots els coneixements, els salvaguarda i els preserva. Més aviat l'escola ha d'afrontar aquest nou repte de connectar-se amb el territori. De fet, es redefineix el camp d'acció de l'educació, no només per participar del territori sinó per construir modes de transformar i crear nous territoris de socialització entre els ciutadans. En aquest sentit, experiències

Foto: Alumnes Escola FRETA

com Zona Intrusa 3 mostren com l'educació pot fonamentar-se en una investigació activa per part dels alumnes a partir de processos artístics i mitjans culturals que indaguin sobre la configuració del territori. Als tallers els alumnes passen de ser subjectes passius i dòcils que reben uns coneixements prèviament dissenyats a ser agents actius, que produeixen nous coneixements a partir d'indagar sobre la seva pròpia realitat en l'experiència del territori proper que habiten.
Aquesta investigació, a més a més, no es determina prèviament, sinó que el coneixement i les experiències parteixen del procés de derives, passeigs i altres metodologies participatives que permeten interpretar la realitat a partir de mitjans artístics com són la fotografia, els mapes i els diagrames.
L'alumne, mitjançant aquests processos, analitza, interpreta i comunica la seva realitat circumdant a partir de preguntes i problemes concrets que descobreix durant la seva sortida a l'espai públic: Quina pràctica cultural i d'espai públic és possible en una discoteca? On existeixen els espais per a joves i qui els determina? Què suposa que un complex industrial com Can Fàbrega es desmantelli per ser conservat en una altra ubicació? I quines cultures i usos es donaven o poden emergir en aquests espais? Com és el patrimoni cultural de la ciutat i de quina manera respon a un model de ciutadà i de convivència? Aquestes preguntes les interpreten, les problematitzen, les contrasten amb noves realitats; i a més les representen i intercedeixen en un espai per a altres alumnes, col·lectius o persones. És a dir, la seva recerca es plasma en un suport específic que també acaba sent un element de comunicació pública de la seva experiència sobre el territori.
El seguit de tallers, l'exposició i aquesta publicació s'estableixen com a productes que comuniquen i exposen els resultats de la investigació activa.
Sota aquests paràmetres veiem que els alumnes, juntament amb el grup impulsor del projecte Zona Intrusa, actuen com ho fan molts grups d'artistes i activistes en l'actualitat. Aquests investiguen per mitjà de tallers participatius, territoris específics i construeixen grups de treball interdisciplinaris, on tots són experts en diverses matèries. Aquestes iniciatives treballen a partir de mitjans culturals molt diversos (dissenys, mapes, fotografies, mobiliari urbà, espais de socialització, arquitectura efímera...).
El seu objectiu és construir diàlegs entre diverses realitats i xarxes socials de formes alternatives i perdurables en el temps. Aquest tipus de pràctica se centra a detectar problemes socials específics, visibilitzar-los i treballar-los de forma col·lectiva per arribar a solucions o interpretacions alternatives.
Tot això gràcies a la suma de les diverses persones que treballen en grup i a la interacció amb altres persones i habitants dels contextos on intervenen, en un treball en xarxa.

L'ESCOLA-XARXA: EL POTENCIAL D'UNA PEDAGOGIA SOBRE LA CIUTAT

Iniciatives com la que descriu aquesta publicació posen de manifest el potencial de l'educació com una acció política en l'espai públic. Aquesta pràctica educativa es planteja de forma constructiva la manera de generar experiències significatives entre diversos centres i persones implicades.
Aquestes experiències ens recorden que la ciutat és un marc per a una pedagogia sobre l'espai públic, que entén que l'educació és una conversa cultural entre les diverses persones i institucions implicades en aquest tipus de projectes.
A partir dels tallers i l'exposició de Zona Intrusa 3, l'escola es converteix en una xarxa. Ja no es concep com un territori demarcat per uns límits, unes barreres, unes tanques o unes portes que en regulen l'accés; més aviat l'escola es transforma en una complexa xarxa de col·laboracions i relacions amb altres realitats, altres institucions i altres coneixements circumdants.
L'escola xarxa s'activa com un node en el teixit social, on es bifurca, s'expandeix i s'entreteixeix amb altres espais i centres.
Aquesta escola xarxa actua com un catalitzador de relacions amb altres nodes de la xarxa social que configuren els diversos territoris urbans. L'escola emergeix com un mediador de coneixements i de relacions entre diverses persones i realitats, no com un contenidor.
La ciutat o l'espai urbà ja no és un espai hostil, no és aquest exterior perillós i associat a problemes, barreres i límits. Tampoc és un lloc de passada o de trànsit injuriat. Més aviat la ciutat es presenta com a camp de treball proper, relacional i significatiu per a les persones. És un espai de treball en xarxa, amb un marcat potencial educatiu. Així doncs, a través d'aquesta pedagogia la ciutat s'experimenta i s'activa com un escenari social; constitueix una oportunitat real on poder teixir noves formes d'investigar i transformar la realitat a partir de projectes educatius. Aquesta és la tasca doble que compleix en el fons una educació democràtica: repensar noves formes d'estar junts i, en conseqüència, generar formes d'enxarxar-nos en la nostra realitat.

Foto: Alumnes Escola FRETA

ESPAI PÚBLIC

QUÈ ES FA ALS ESPAIS PÚBLICS

ALUMNES ESCOLA FRETA

Passejar – llençar xiclets a terra - còrrer - escopir - fer-se petons - pintar les parets - lligar - nens orinant a l'arbre - avis mirant les obres - tirar les burilles al terra - abraçades - cremar papereres - jugar a pilota - botellon - rentar el cotxe - no recollir excrements d'animals - patinar - menjar pipes - anar amb bici - festa major - parlar - (RING RING) -contaminació acústica - fer turisme - foguera de Sant Joan - ballar - focs d'artifici - concert - drogar-se - teatre fira - escombrar - seure's a un banc - cinema a la fresca - pallassos - dormir - cridar - barallar-se - titelles - cuinar - fregar - regar - conduir - passejar la mascota - maltractar les plantes - comprar - matar formigues - violar - llençar papers a terra - fer amics - conèixer gent - mullar-se - tafanejar - plorar - riure - espiar - anar amb skate - beure aigua a les fonts - jugar al parc - envair fonts públiques - manifestacions - celebracions esportives -Marató - anar a la platja - asseure's als portals - embrutar - tocar el timbre - vendre cupons -mercats - fumar - esperar l'autobús - aparcar en doble fila - vomitar - saltar-se el semàfor -ballar sardines - fer castells - processons - fer l'amor - publicitat - maquillar-se - cavalcada - rues - dutxar-se - fer ral·lis amb el cotxe - dibuixar - menjar-se les ungles - insultar-se -veure la tele - criticar - xiular - despullar-se - fer fotos - dormir - comprar roba - relliscar - obrir paraigües - tancar paraigües - pentinar-se - posar globus a la farola - exhibir-se - renyar als nens - trencar vidres - encadenar-se a una farola - ver vaga de fam - recordar mort d'algú amb espelmes - llençar floretes - plantar arbres - posar bombes - matar - treure's els mocs - jugar a la petanca - tirar petards - prendre el sol - pescar - reunions - trobades - enamorar-se - comunicar-se - intercanviar idees - quedar per fer un cafè - fer amics - conèixer gent - visitar monuments - culturitzar-se - compartir moments - barrejar de cultures (diversitat) - inspirar-se - contemplar la pluja - ballar sota la pluja - jugar amb la neu - mirar les estrelles - esquiar pels carrers - nedar a la platja - fumar porros - lluitar per seus drets - anar amb trineu

GRAFFITI

GRAFFITI = ART?

ALUMNES ESCOLA FRETA

Imatge de graffitis realitzada per les estudiants de l'Escola FRETA a Mataró.

COM S'ENFOCA EL GRAFFITI?

D'una banda trobem gent de la societat que veu bé el graffiti segons com ho fan i segons on ho fan.
En segon lloc trobem els graffiters que estan d'acord en omplir la ciutat de graffitis sense tenir en compte els espais públics/privats i la opinió de la gent.
D'una altra banda trobem una altra part de la societat que veu en els graffitis una manera d'embrutar les ciutats i no hi veuen cap explicació de perquè ho fan.
Per acabar aquesta pregunta trobem la gent que tant l'hi fa.

TOTES LES PINTADES AL CARRER SÓN IGUALS?

No, perquè es diferencien en tags i graffitis.
Els tags són les típiques firmes que trobem a les parets, pintades de qualsevol manera, les quals no són consideradess ni art, ni graffiti, ni forma d´expressió.
En canvi els graffitis són firmes sense missatge amb un toc artístic i un component estètic. A més a més és una cosa que ens afecta per a bé o per a malament i amb la que convivim a les ciutats des de fa molt anys.

HI HA ESPAIS PER A EXPRESSAR-SE?

Sí que hi ha espais per expressar-se, encara que trobem que no són suficients i, a conseqüència d'això a molts punts de la ciutat hi ha pintades de graffiti que no estan en lloc adient i per aquesta raó estan mal vistes.
Malgrat que els graffiters tinguessin algun lloc adequat per poder expressar-se, no trobarien el què per pintar el graffiti en aquell lloc i per aquesta raó seguirien pintant a la ciutat perquè allò que fan tingués algun sentit o objectiu.

CREIEU QUE EL GRAFFITI FORMA PART DE LA NOSTRA SOCIETAT?

El graffiti sí que forma part de la nostra societat, ja que el trobem a molts llocs del nostre país, la qual cosa implica que formi part de la nostra societat d'avui dia. Com per exemple en el cas de Berlin on la gent ha acceptat el graffiti com a forma d'expressió de l'art. Aquesta ciutat és el clar exemple d'integració i d'interiorització del graffiti a la societat.

Imatge de l'exposició d'ESPO a una galeria d'art contemporani de Sant Francisco

JESÚS NIETO

ZONA INTRUSA 3, L'ESPAI PÚBLIC COM A REFERÈNCIA CREATIVA

En primer lloc, he de dir que la meva col·laboració amb l'equip format per Oriol Fontdevila i LaFundició, que ha fet possible aquesta edició de Zona Intrusa 3, ha estat molt satisfactòria. En tot moment he tingut la llibertat de fer les propostes que volia i d'expressar-me segons els meus punts de vista sobre l'art local, la política urbanística del govern municipal i el desenvolupament urbà fruit d'aquesta política.

En segon lloc, crec que ha estat molt encertada aquesta tercera edició de Zona Intrusa en lligar l'activitat artística, l'art, amb el territori. I com aquest territori, unit amb el pas del temps, ha conformat la trama urbana i ha condicionat els elements artístics (arquitectònics, escultòrics o paisatgístics) de la realitat urbana actual, donant a l'espai públic de la nostra ciutat el caràcter i la personalitat que té. Felicitats, doncs, a l'equip directiu perquè considero que ha fet un bon plantejament pedagògic.

El resultat de l'exposició a l'Espai F dóna fe del que he exposat anteriorment. Els diferents treballs dels alumnes de l'exposició evidencia que el plantejament pedagògic i artístic els ha obligat a haver-se d'interrogar el perquè de la ciutat, què s'hi fa i per què. Un resultat en molts casos força imaginatiu, que obliga al diàleg entre l'obra artística real o proposada i l'espai públic.

El conjunt dels treballs exposats mostra, també, la voluntat d'un apropament al coneixement de l'espai urbà de la ciutat, al seu mobiliari, a la seva escultura i arquitectura d'una forma lliure i sense condicionaments ni prejudicis. Alhora es fan propostes sensibles respecte a l'espai públic i als edificis i els elements escultòrics que l'envolten. L'enhorabona a tots els qui heu participat en aquesta experiència intrusa i reeixida!

Jesús Nieto xerrant amb estudiants de l'Escola FRETA durant les portes obertes a l'Avinguda Amèrica. Divendres 9 d'octubre de 2009.

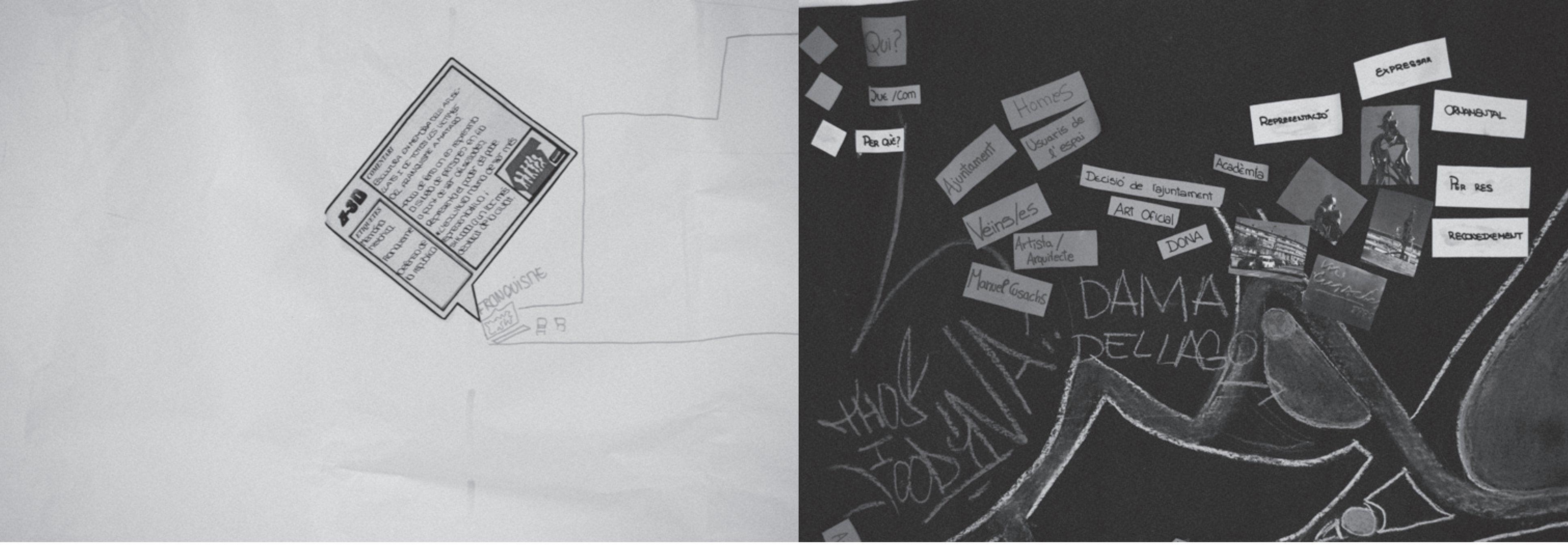
LLIBERTAT/OBLIGACIÓ

ALUMNES ESCOLA FRETA

MAPES

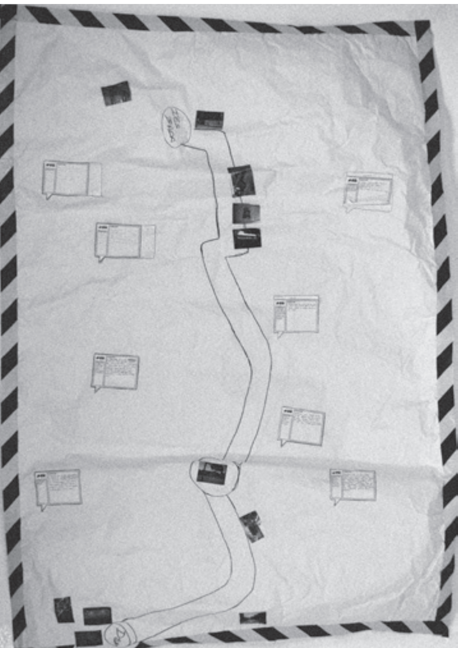
MAPES REALITZATS PER LES I ELS ESTUDIANTS DELS INSTITUTS PARTICIPANTS AL PROJECTE ZONA INTRUSA 3 EN EL MARC DE LES ACTIVITATS PROPOSADES A L'AULA. ELS MAPES HAN ESTAT ELABORATS A PARTIR DE L'OBSERVACIÓ DIRECTA DELS OBJECTES, INSTITUCIONS I PRÀCTIQUES CULTURALS PRESENTS AL TERRITORI DE L'ENTORN DELS DIFERENTS INSTITUTS. CADA OBJECTE REPRESENTAT ALS MAPES HA ESTAT 'ETIQUETAT' EN BASE A TRES QÜESTIONS: 'QUI?', 'QUÈ?/COM?' I 'PER A QUÈ?'.

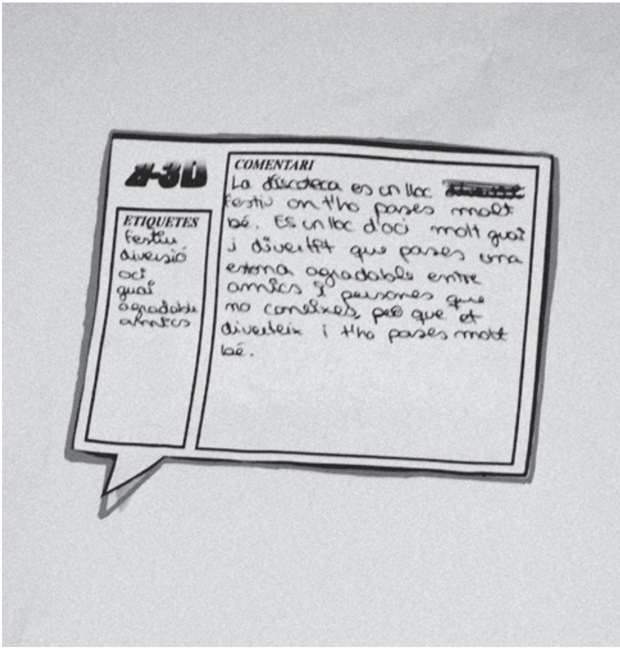
Comentari sobre el monument als afusellats i a totes les víctimes del franquisme a Mataró: "L'escultura hauria de ser més representativa i situada a un lloc més destacat de la ciutat". Alumnes Escola FRETA

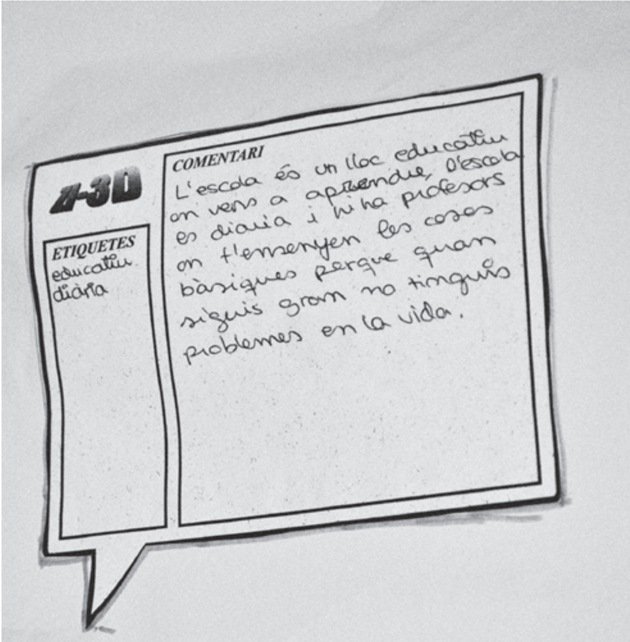
Etiquetes sobre l'escultura coneguda com a 'La dama del llac' (veure llegenda al cantó superior esquerra). Alumnes IES Thos i Codina.

A dalt: Sessió de portes obertes a l'entrada de l'IES Miquel Biada. A baix: Mapa realitzat per les i els alumnes de l'IES Miquel Biada.

Comentaris sobre 'l'escola' i 'la discoteca' al mapa realitzat per les i els alumnes de l'IES Miquel Biada.

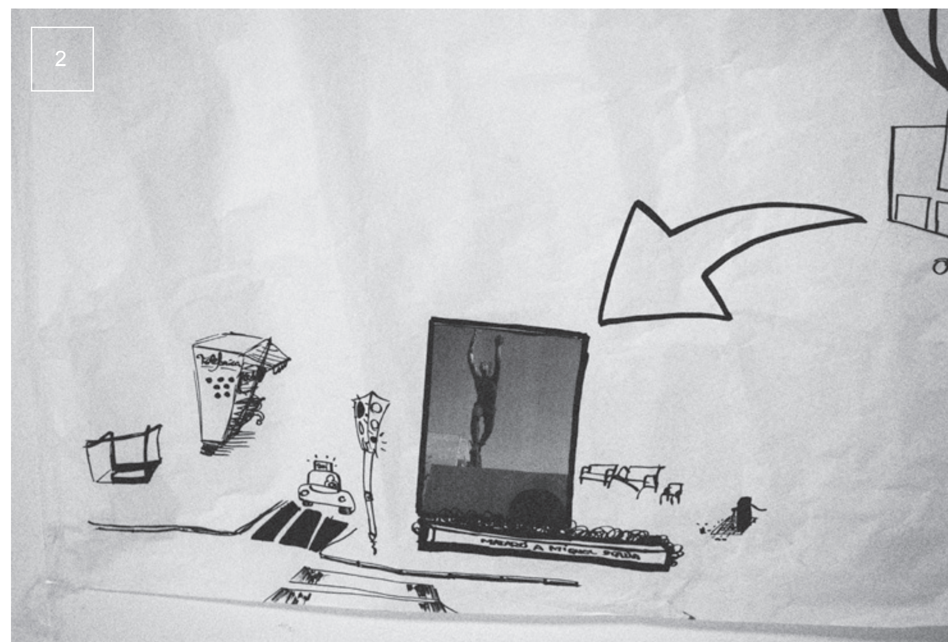
MAPES

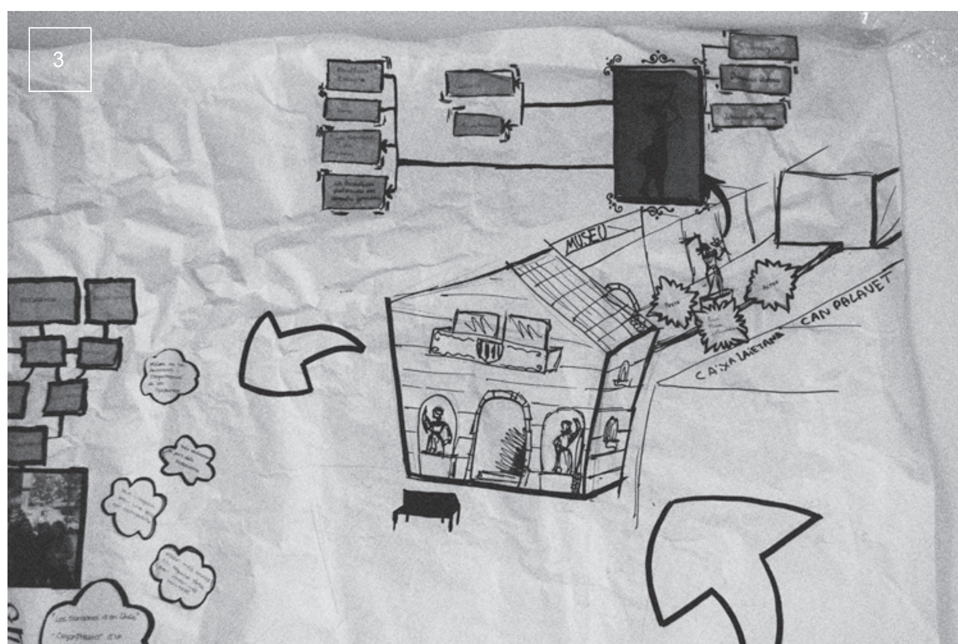
Mapes realitzats per les i els alumnes de l'Escola FRETA exposats a l'Avinguda Amèrica durant la sessió de portes obertes de Zona Intrusa 3.

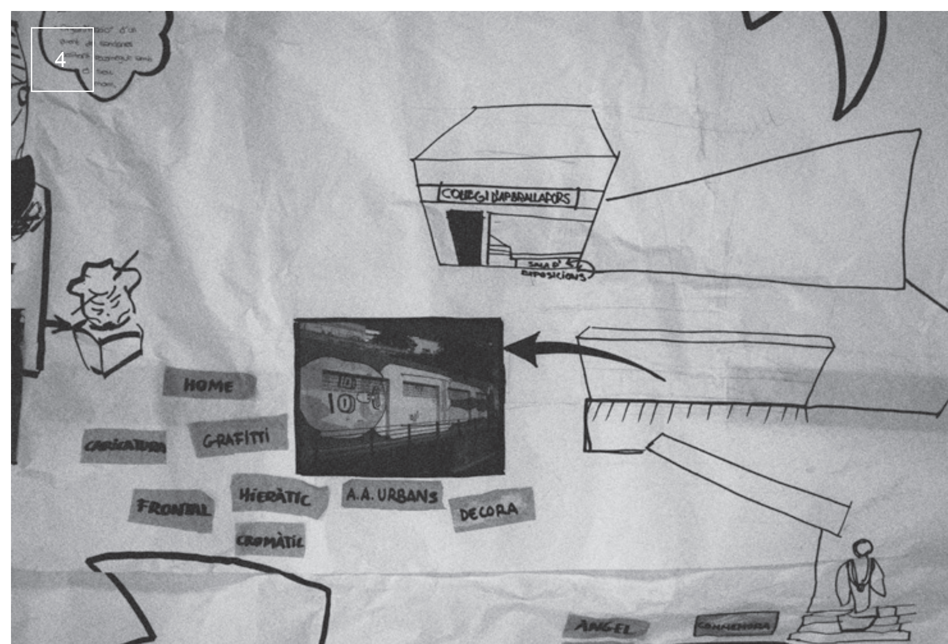

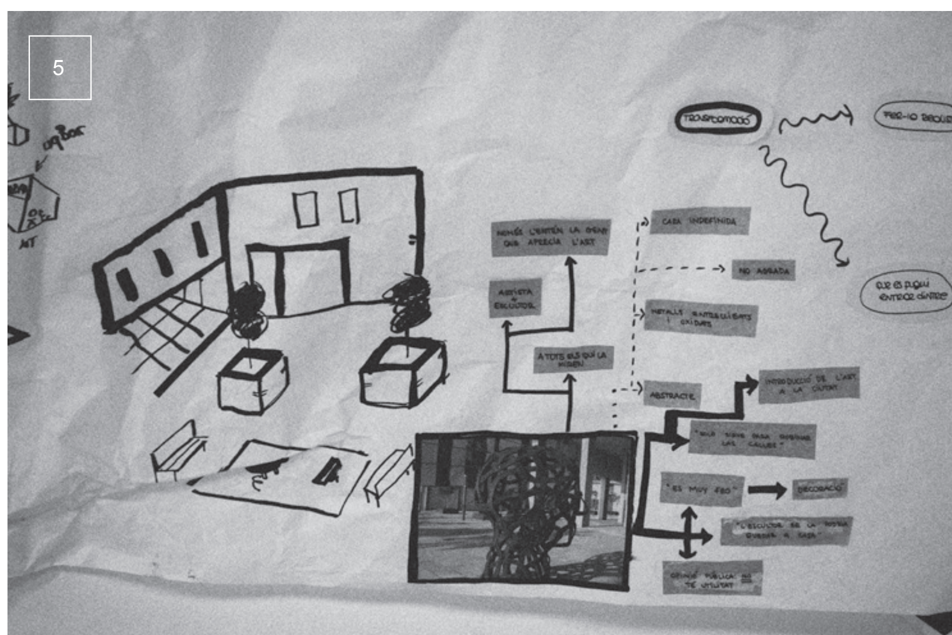
Detall del mapa realitzat per les i els estudiants de l'IES Pla de'n Boet a on hi apareixen l'escultura de 'La Laia l'Arquera' i el centre de producció artística Can Xalant.

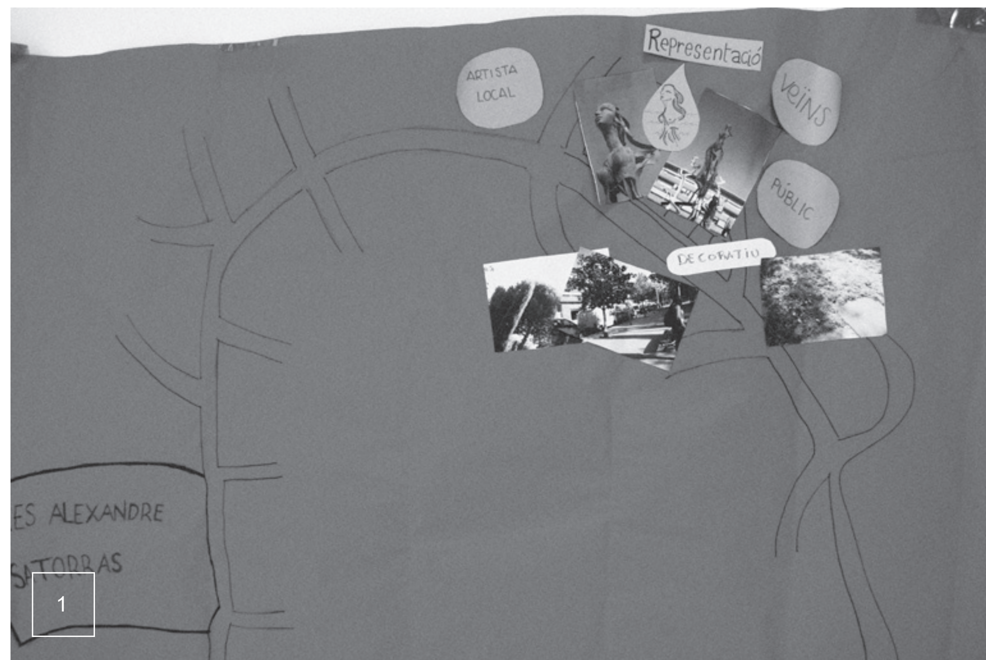

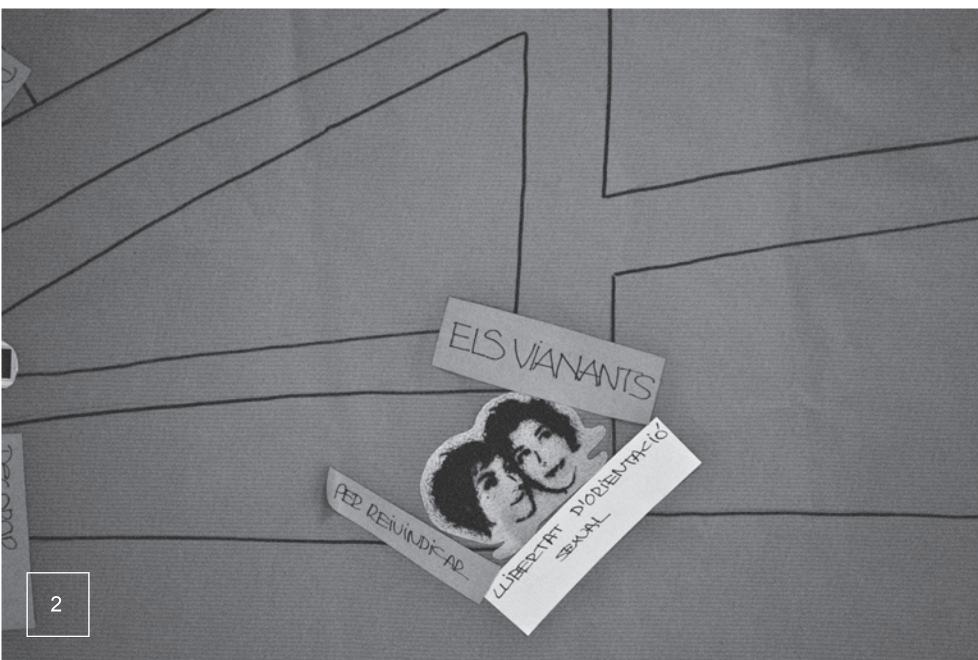
1 De camí cap al Monument a la Sardana el grup de l'Escola Santa Anna es troba a un compositor aficionat d'aquesta dansa a qui entrevisten.
2 Monument a Miquel Biada. Segons la pàgina web tdrescultures. blogspot.com: "L'escultura del mitològic Hermes ret honors a aquest il·lustre mataroní." És del Joaquim Ros Bofarull, any 1948.
3 'Al·legoria de la ciutat de Mataró', de l'any
1975. Realitzada per Manuel Cusachs.
4 Graffiti.
5 Anàlisi de l'escultura 'Fluxus' de Marcel Camps. En el comunicat de l'Ajuntament del dia de la inauguració es descriu el simbolisme de l'escultura de la següent manera: "'Fluxus' simbolitza el moviment de la ciutat a través de les seves vies de comunicació i el moviment en el cap de les persones, fruit del pensament."

La rulot creada per Pau Faus i a77 davant l'Escola Pia Santa Anna durant la sessió de portes obertes de Zona Intrusa 3.

MAPES

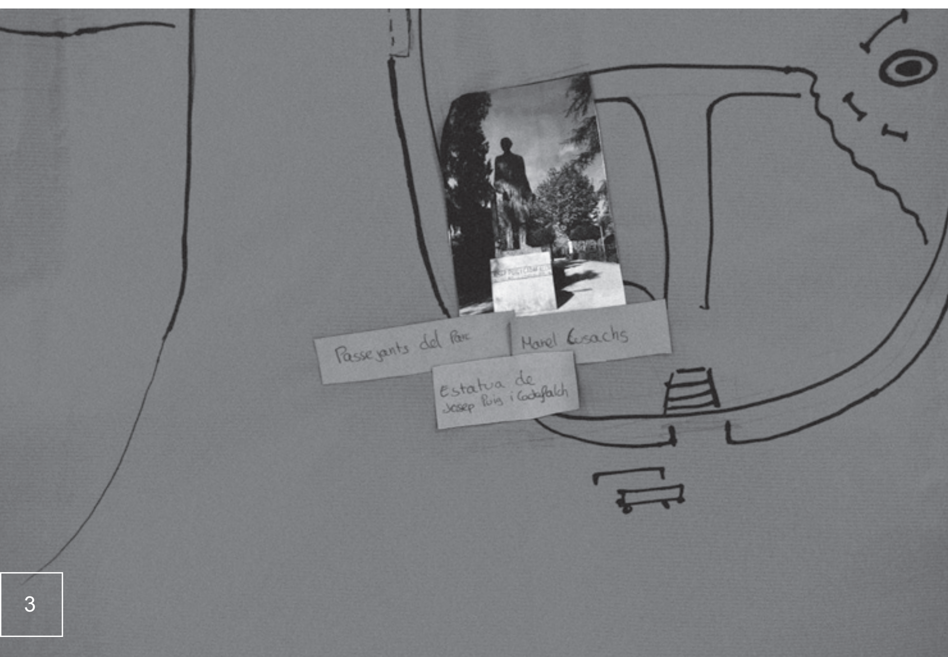

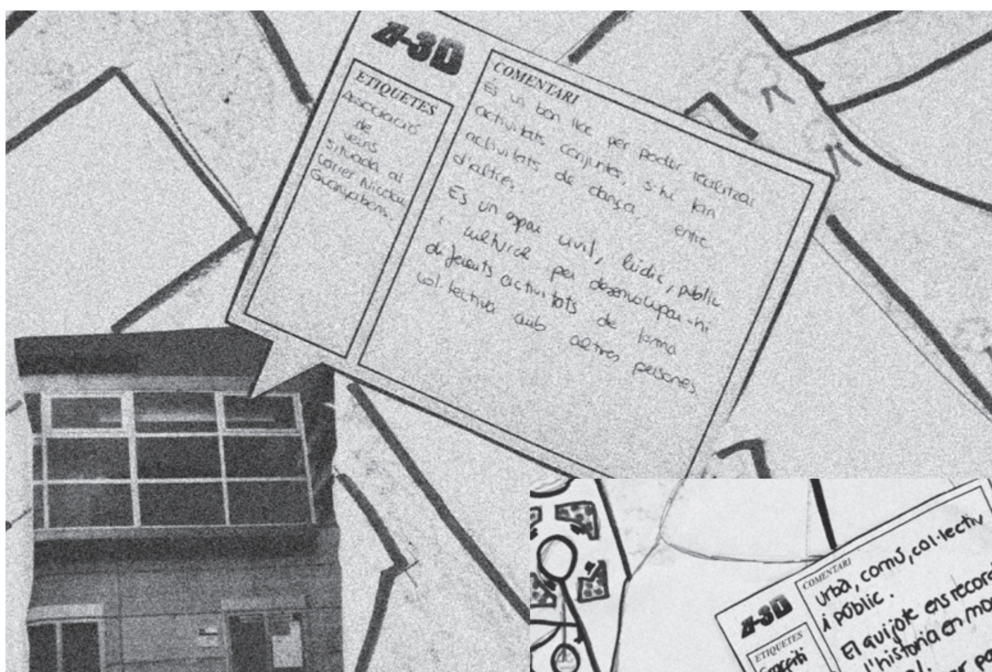

Detall del mapa realitzat per les i els alumnes de l'IES Thos i Codina després de la visita al pont sota l'autovia utilitzat per coneguts graffiters de Mataró. A dalt, un moment de la visita i imatge completa del plànol.

1 ‘La dama del llac’ etiquetada per les i els estudiants de l’IES Satorras.
2 Graffiti amb plantilla etiquetat per les i els estudiants de l’IES Satorras: qui?: els vianants, què?/com?: Llibertat d’orientació sexual, per a què? per reivindicar.
3 Monument a Josep Puig i Cadafalch realitzada per Manel Cusachs i etiquetada per les i els estudiants de l’IES Satorras.

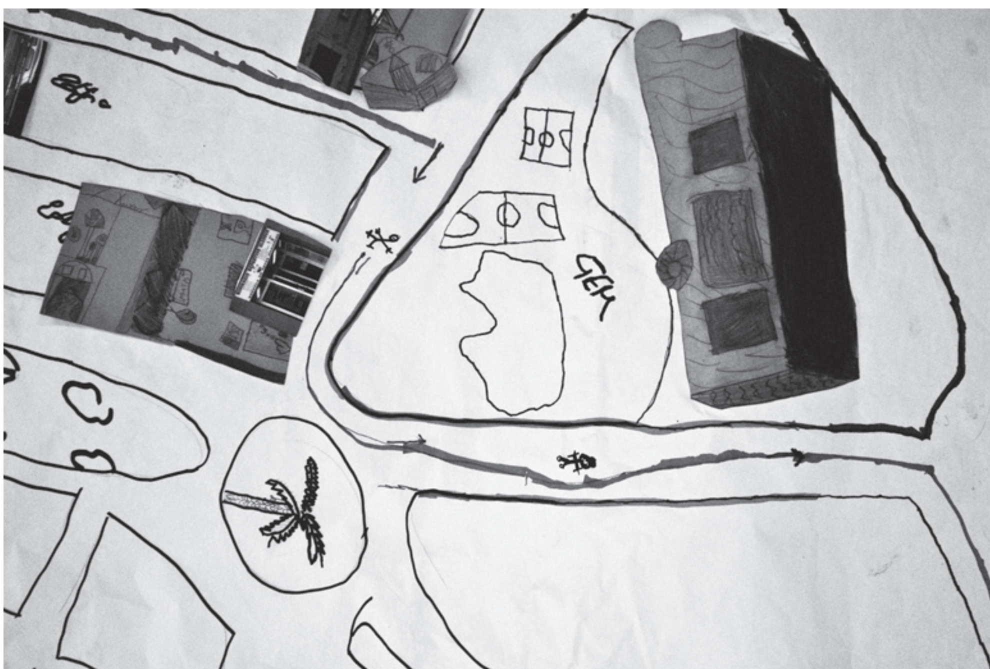
Vista general i detalls dels mapes realitzats per les i els alumnes de l’Escola GEM. Al centre a l’esquerra: imatge de les portes obertes de Zona Intrusa 3, amb l’exposició dels treballs realitzats visitada per un grup d’estudiants de la mateixa escola.

MIQUEL BIADA, I.E.S

COM A PROFESSORA RESPONSABLE DE L'ASSIGNATURA VISUAL I PLÀSTICA DE L'IES M. BIADA, VOLDRIA TESTIMONIAR EL MEU RECONEIXEMENT A UNA INICIATIVA DE L'INSTITUT MUNICIPAL DE CULTURA DE MATARÓ, ANOMENADA, AMB MOLT D'ENCERT, ZONA INTRUSA.

MERCÈ DE MIGUEL, PROFESSORA DE L'IES MIQUEL BIADA

Aquesta iniciativa, consisteix bàsicament a apropar l'art als alumnes dels diferents centres docents de Mataró. Al llarg d'aquest curs 2009-2010, hem treballat concretament l'art que ens podem trobar dins del nostre territori.

L'experiència ha esdevingut força positiva pel que ha suposat de descontextualització de l'aprenentatge. Hem sortit al territori més pròxim, al barri, i hem extrapolat determinades pràctiques i conceptes que els alumnes solen arrossegar tòpicament sobre les arts, i hem aconseguit que en tinguin una visió més àmplia. Els alumnes han pogut reflexionar sobre les seves inquietuds reals mitjançant les manifestacions artístiques més vinculades a les seves experiències vitals, com és ara el grafit situat a la porta d'una discoteca.

A partir de la iniciativa de Zona Intrusa, els professors de l'assignatura hem plantejat als alumnes un projecte en relació amb l'art públic per a l'espai comunitari d'accés al nostre institut, que en aquests moments està exposat a l'Espai F, del Foment, juntament amb els treballs d'altres centres de Mataró vinculats a aquesta experiència.

Cal destacar que molts dels treballs dels nostres alumnes fan referència a les seves identitats i llocs d'origen i posen de manifest la idea de l'institut com un lloc de confluència, formació i creixement des de la diversitat cultural.

Finalment, també voldria agrair el suport que ens van oferir des de Can Xalant.

Imatge de la façana de la discoteca D-lux realitzada per les i els estudiants de l'IES Miquel Biada

Visita al monument en record del pas de les Brigades Internacionals per Mataró durant la Guerra Civil. Foto: alumnes 4t IES Miquel Biada.

matarodigital.cat ACTUALITAT 27/03/2150

Salvem el Corte Inglés

L'ajuntament de Mataró decideix traslladar l'edifici del Corte Inglés

- L'edifici catalogat del Corte Inglés es desmuntarà per a aixecar-lo en altre solar.

L'Ajuntament de Mataró ha iniciat el primer tràmit urbanístic per a alliberar un cèntric solar de 9.629 metres quadrats en la confluència de la ronda d' Alfons XII i el carrer de Torrijos, on es troba l'antic Centre Comercial del Corte Inglés, edifici catalogat i protegit en el patrimoni arquitectònic, amb l'objectiu que en aquest lloc pugui instal.lar-se un gran centre de clonació cel.lular. El regidor d'Urbanisme, considera que l'equipament "serà un nou eix dinamitzador per a la ciutat". L'edifici del Corte Inglés ha estat reforçat amb estructures metàl.liques inserides en el forjat per a tallar i traslladar per peces els elements de l'obra, una operació que està previst que comenci al març i que durarà sis mesos. Cada fragment tindrà de 2,80 a 3,20 metres d'altura per nou de longitud i pesarà 15 tones. La cúpula es tallarà a porcions longitudinals de dos metres. El desmuntatge i posterior muntatge costarà 1,5 milions. El centre comercial s'assentarà en un solar del carrer de Tetuan i la cúpula s'integrarà en el paisatge del futur parc del carrer de Goya. El centre comercial tindrà

22.000 metres quadrats construïts. L'empresa, que ha previst invertir 166 milions en el projecte del centre de clonació cel.lular, abonarà 29,4 milions al consistori pels terrenys i 1,5 milions més per la urbanització dels accessos.

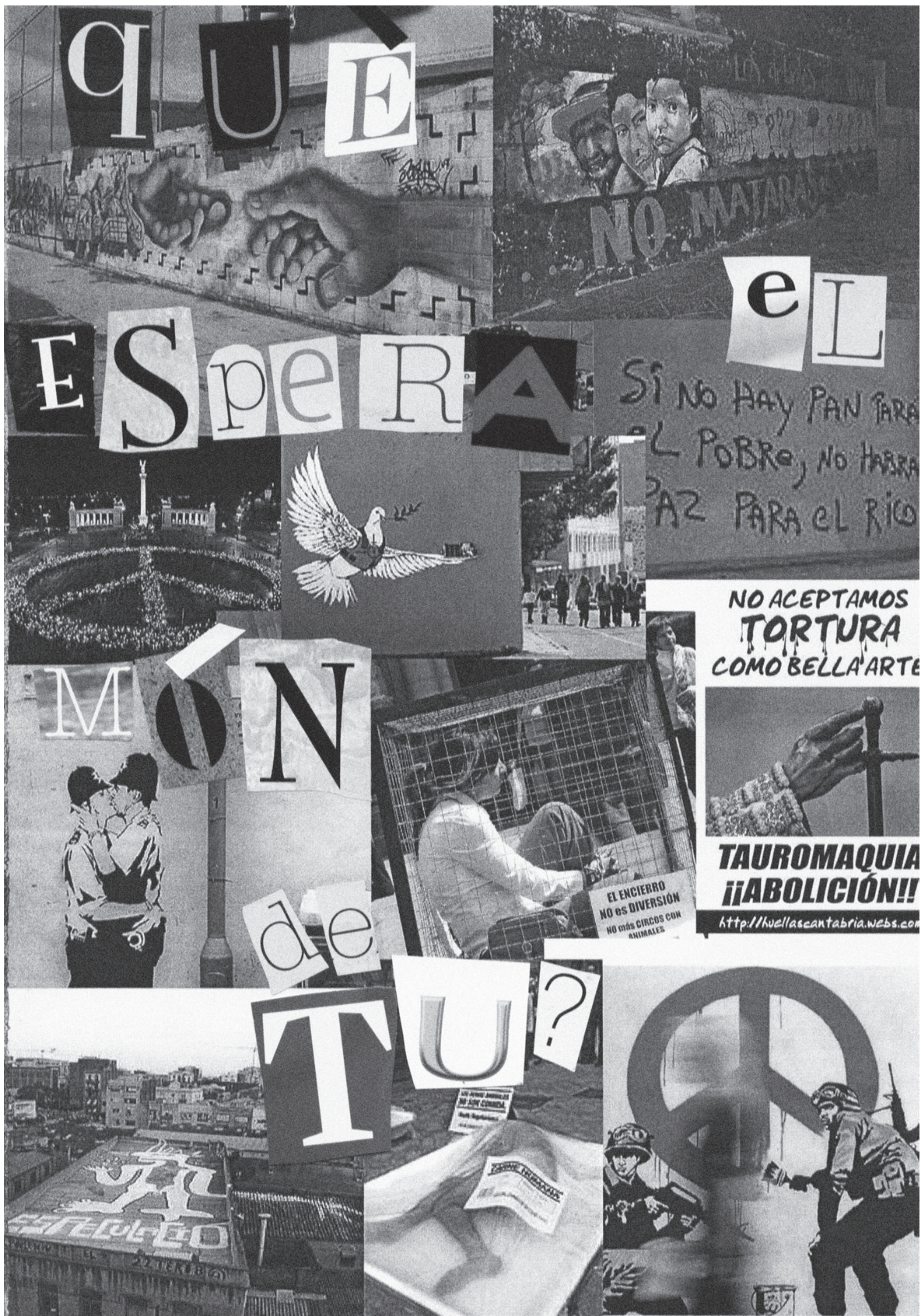
Opinió

La ciutat és el nostre espai de referència, on creixem, on vivim, on ens sentim identificats i per tant és necessari fer-ne memòria per tenir constància de com va ser i saber quina vida s'hi feia.

Pensant si el patrimoni s'ha de mantenir en el lloc on va ser construït, podem trobar punts de vista diferents, aquells que creuen que un edifici pot estar ubicat en qualsevol lloc mentre l'edifici conservi la originalitat i els que creuen que el patrimoni té sentit al lloc per al qual va estar pensat i en el qual ha fet història, o adaptar-lo a les noves generacions.

Malgrat totes les reflexions que en puguem treure, cadascú opinarà sota el seu parer, però hem de ser crítics ara i per situacions futures. És cert que la ciutat creix i ens hem d'adaptar al futur, dins d'un món que canvia a marxes forçades, però també és cert que hauria sigut més factible trobar una millor alternativa per a tothom, ja que, al cap i a la fi, és una resolució inútil perquè es malgastaran molts diners per fer un trasllat quan hauria sigut millor trobar un altre emplaçament per aquests nous serveis.

REIVINDICACIÓ

SANTA ANNA, ESCOLA

AQUEST ÉS EL SEGON ANY QUE L'ESCOLA PIA SANTA ANNA PARTICIPA A ZONA INTRUSA, UN PROJECTE PEDAGÒGIC I EXPOSITIU PROPOSAT PER L'INSTITUT MUNICIPAL D'ACCIÓ CULTURAL (IMAC) I QUE TÉ COM A OBJECTIU PRINCIPAL FER PARTICIPAR ELS CENTRES EDUCATIUS EN UNA PROPOSTA A CAVALL ENTRE L'ART, LA PEDAGOGIA I LES PRODUCCIONS CULTURALS. ENGUANY L'EIX TEMÀTIC DEL PROJECTE SE CENTRA EN TRES FOCUS D'ATENCIÓ SOBRE ELS QUALS REFLEXIONAR: ART, EDUCACIÓ I TERRITORI.

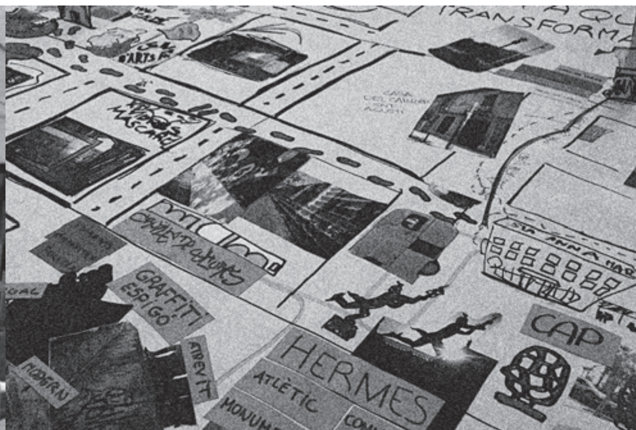
ÀMBIT D'ARTS - ESCOLA PIA SANTA ANNA - MATARÓ

Curiosament, des de l'escola hem participat com a oïdors en algunes xerrades relacionades amb aquests temes. Es tracta dels seminaris que es van dur a terme a la ciutat de Vic durant el mes de novembre de 2009 i que precisament portaven per títol aquests tres conceptes: ACCIONS REVERSIBLES. Seminari sobre art, educació i territori. De ben segur que aquestes trobades han estat una bona font de coneixement i consulta per a aquells que vam tenir l'oportunitat d'assistir-hi. Ens agradaria ressenyar en aquest text alguns dels artistes –sabedors que ens en deixarem molts– que han desenvolupat els seus projectes entorn de la ciutat, el barri i la comunitat per tal de dur a terme propostes col·laboratives amb els veïns del lloc. En aquesta línia, podríem destacar Towersongs, d'Aibhe Murphy (http://www.cityarts.ie/programme/towersongs.html); Mappadiroma (http://www.mappadiroma.it) i lima I[NN]Memoriam (http://www.lopezcuenca.com/lima/index.html), ambdós de l'artista malagueny Rogelio López Cuenca; Turisme Tàctic (http://www.tacticaltourism.org); el projecte Casas tristes (http://www.casastristes.org), la proposta Construcció autònoma del projecte Sitesize (http://www.sitesize.net/construccioautonoma) o els projectes Megafone (http://www.zexe.net) i El camp de la bota (http://www.francescabad.com/campdelabota), els dos darrers de Francesc Abad.

Paral·lelament, Can Xalant ha ofert l'oportunitat de participar al workshop Derrotas Alternativas: Now/here Mataró, de Rogelio López Cuenca. La iniciativa ha generat, a banda d'un discurs teòric al voltant de la ciutat, la possibilitat de treballar amb l'artista en el projecte que va veure la llum el desembre de l'any passat sota el títol MATARÓ. El revés de la trama, el qual té forma de plànol i de pàgina web a l'adreça www.mapademataro.net.

Sessió de treball amb l'equip de Zona Intrusa 3 a les aules de l'Escola Pia Santa Anna.

Pel que fa al nostre àmbit, des de l'escola també hem intentat formar el nostre alumnat en relació amb aquests conceptes proposant-los alguns treballs en forma d'extensions respecte a aquest eix temàtic. Així doncs, vam aprofitar les Jornades Culturals que van tenir lloc al febrer per organitzar dues conferències que ens semblaven interessants des d'aquest punt de vista, pel fet que reflexionaven sobre la ciutat.

D'una banda, vam demanar a Jordi Canudas, artista visual i professor de l'Escola Massana de Barcelona, que ens parlés del seu darrer projecte, titulat Mercat i Memòria_Mercat de Sant Antoni. En aquest treball, Canudas coopera braç a braç amb els treballadors, els comerciants i els usuaris del mercat en un moment de transformació integral de l'espai.

D'altra banda, el mateix dia de febrer vam poder gaudir de la xerrada de Raül Roncero, jove artista mataroní i exalumne de la nostra escola, que durant l'any 2009 va elaborar un projecte que porta per títol Welcome to Mataró. L'artista proposa unes postals turístiques usant imatges o elements que indubtablement quedarien fora del discurs oficialista del poder. Nacho Vidal, el policia Cernuda o el Divercastillos en són alguns exemples.

Amb referència a la temporització de Zona Intrusa, ens agrada força el format dissenyat per Oriol Fontdevila i LaFundició, tot i que no sempre és fàcil compaginar aquesta mena de projecte i la vida diària a l'institut. Enguany se'ns va presentar la proposta a principi de setembre a partir d'un dossier i una trobada presencial, vam temporitzar la visita de la rulot –com a element intrús a l'institut– i dels formadors durant el primer trimestre del curs 2009-2010 i, paral·lelament, amb el nostre alumnat vam desenvolupar algunes extensions que han acabat veient la llum, d'una manera o d'una altra, a l'exposició que està tenint lloc a l'Espai F.

A la nostra escola han participat del projecte, ja sigui a través d'una xerrada teòrica dels formadors o duent a terme la formació completa de tres hores, tots els alumnes d'ESO i Batxillerat d'Arts. A més, hem treballat en diferents activitats que tenien finalitats didàctiques també diverses. Així, als alumnes de primer cicle d'ESO preteníem fer-los fruir de noves formes d'apropar-se a les pràctiques culturals, de manera que, aprofitant la inèrcia generada per la gent de Zona Intrusa, se'ls va proposar d'intervenir d'alguna manera al voltant de l'escola. Dels resultats obtinguts, cal destacar la proposta dels ocellets i la dels xiclets. Totes dues són accions molt lúdiques que fan participar

de manera activa l'alumnat en una iniciativa col·lectiva.

Quant als alumnes de segon cicle d'ESO, ens vam proposar, com a objectiu del curs, treballar amb els alumnes de 3r d'ESO sobre la base de projectes a llarg termini. Vam aprofitar Zona Intrusa per desenvolupar una unitat didàctica que, essent fidel al currículum del curs, mantingués un contacte directe amb la invitació de l'IMAC. El resultat d'aquest treball ha estat una unitat didàctica al voltant de l'escultura pública. En aquesta unitat, els alumnes han après metodologies projectives (pluja d'idees), han concretat aquestes idees fent servir els diferents

sistemes de representació (perspectiva axonomètrica, cònica i vistes dièdriques) i han incorporat conceptes relacionats amb el disseny industrial –com ara les acotacions i l'escala. També hem treballat conceptes escultòrics a partir de la construcció d'una maqueta de l'escultura i, finalment, hem reflexionat sobre alguns conceptes del terreny de la fotografia i hem utilitzat el programari informàtic específic de les nostres matèries fent un fotomuntatge. Pel que fa a aspectes teòrics, la visita de Pol Codina, jove escultor mataroní i exalumne de l'escola, així com una sortida pel barri per catalogar les diferents peces escultòriques que tenim al nostre entorn, han servit per valorar múltiples produccions artístiques i analitzar-les des de diferents punts de vista.

Al Batxillerat d'Arts, amb els nostres alumnes hem volgut fer dos treballs que es troben íntimament lligats, tot i que els hem elaborat des de dues matèries diferenciades: dibuix artístic i volum. El punt de partida ha estat un full de dibuix 50 x 70 cm, que contenia el plànol imprès de la zona del centre de la ciutat, i un cub de 5 cm d'aresta amb el mateix plànol igualment imprès. Totes dues activitats perseguien uns mateixos objectius: fer ús dels mitjans propis de cada matèria per elaborar un treball personal, singular i creatiu. Alguns alumnes han optat per fer treballs basats en la tècnica; d'altres han estat més poètics, i fins i tot n'hi ha hagut que han volgut basar la seva proposta en conceptes propers a la crítica social. El que ha quedat palès és que, en molts casos, els alumnes han passat pel sedàs de la seva pròpia experiència els seus projectes, i és precisament per això que són tan diversos.

Per acabar, volem valorar globalment la repercussió de Zona Intrusa en el marc de l'escola. Ens sembla que el projecte i el seu format són correctes. Valorem positivament la funció de descoberta de noves formes d'art i de producció cultural que fa Zona Intrusa a l'escola amb els nostres alumnes. Així mateix, és clar que els currículums actuals donen poc marge per treballar aquest tipus de propostes, així que agraïm que l'IMAC dugui a terme projectes que relacionin l'art amb l'educació artística. Com a docents, creiem que hem d'aprofitar l'oportunitat, malgrat que a vegades el marc teòric fuig una mica dels nostres currículums, i per aquest motiu enguany ens hi hem abocat amb la creació d'extensions que ens permetessin aprofundir en els conceptes introduïts en les sessions que van dur a terme Oriol Fontdevila i LaFundició.

Tanmateix, quan judiquem la incidència del projecte en el nostre alumnat, ens queda una sensació agredolça: per un costat, els resultats són força reeixits, de manera que en aquest sentit estem satisfets de la formació rebuda, del plantejament de les activitats i del desenvolupament d'aquestes; però, per l'altre, no obviem que la participació és molt escassa quan les activitats no s'emmarquen en activitats d'avaluació. Així mateix, tampoc no ha generat interès el debat teòric fora de l'horari escolar quan hem proposat de participar en el disseny de l'exposició o de la publicació, i per als alumnes fins i tot té poca incidència la inauguració d'una exposició en què es mostren els seus propis treballs. També ens adonem que en alguns moments els alumnes perden interès per algunes de les propostes que se'ls fan o desconnecten davant de determinats discursos teòrics. Tot i així, entenem que caldrà anar paint a poc a poc les informacions rebudes i que l'objectiu final és anar creant pòsit.

En síntesi, valorem molt positivament el fet que el projecte Zona Intrusa hagi estat permeable i que s'hagi anat transformant en cada edició per no repetir-se i per anar incorporant les aportacions del professorat. Ens queda pendent, a tots plegats, aprendre a coordinar millor un projecte per a l'àmbit educatiu amb el calendari escolar. Moltes gràcies a tothom per l'esforç i la dedicació, sovint més enllà de les obligacions pròpies de l'encàrrec.

La rulot de Can Xalant al davant de l'edifici de l'Escola Pia Santa Anna.

Un instant durant la realització d'una de les accions d'extensió proposades i realitzades per les i els alumnes de l'Escola Pia Santa Anna.

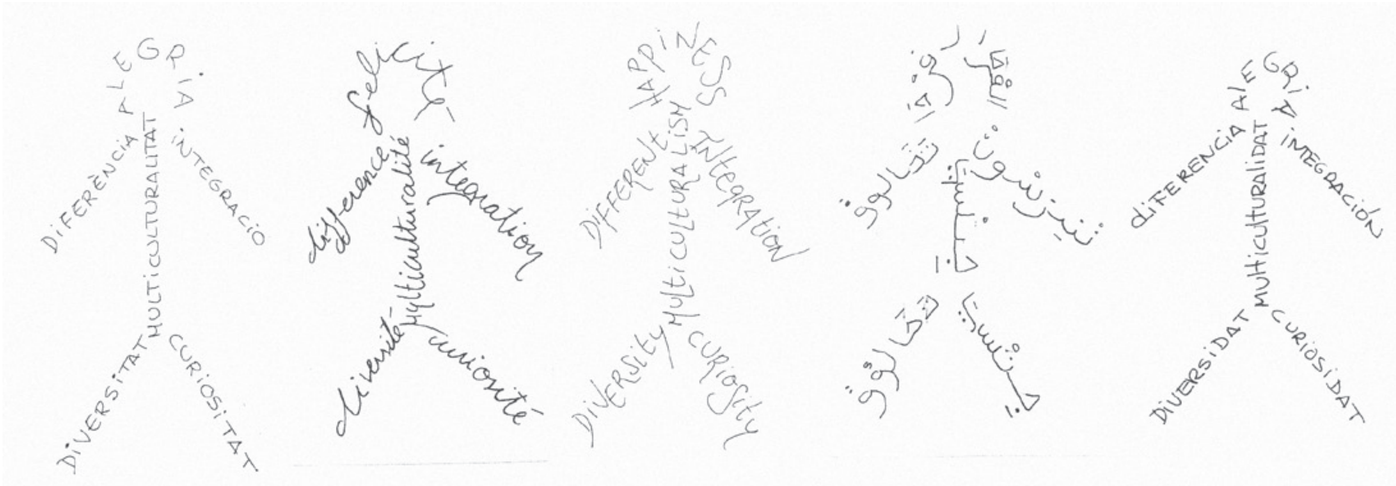

ROCAFONDA

ESCOLABARRICULTURAROCAFONDAFRETA… CONTACTES FORMALS VOCALIA DE DONES, ESPAIS CÍVICS, CAN NOÈ, CENTRES DE PRIMÀRIA, AULES ESTUDI, ETC., CONTACTES VIVENCIALS, NOIS NOIES/ALUMNES, AMICS, FAMÍLIES, ESCOLA COMPARTINT ESPAIS, NECESSITATS EXPERIÈNCIES, PROTESTES… EN ELS CURSOS SUPERIORS FORÇA DESCONEIXEMENT DEL BARRI.

Zona Intrusa ha servit per aprofundir, redescobrir, la seva identitat cultural i social pels més joves i descobrir-ho del tot, pels més grans.

Patejant espais hem estat capaços de confeccionar uns mapes nous del barri adonant-nos de quines són les coses que li donen aquesta identitat. Ens hem adonat que Rocafonda és, efectivament, una suma de cultures diferents i d'expectatives diferents: places que canvien de dia i de nit amb funcions totalment diferents que poden ser punt de trobada o punt de conflicte, objectes artístics que responen a conceptes absolutament diferents compartint els mateixos espais. Llocs de trobada que esdevenen creadors de cultures (graffiters, rapers, "tamborilers"…). Ens hem plantejat perquè els carrers són com són, qui decideix quins arbres es planten, quines escultures es posen, què fa l'associació de veïns, quin paper tenen les dones del barri, d'on venim i quines propostes de futur ens plantegem.

Agraïm la col·laboració de les persones que han fet possible aquest projecte i especialment la implicació dels equips de professorat i dels i les alumnes dels diferents centres que han participat.

Aquesta publicació és el resultat del projecte que s'inclou en el programa ARTWORK'09 de la Diputació de Barcelona i està subvencionat pel programa de Projectes Innovadors d'acord amb l'Ordre TR/337/2008 i està patrocinat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i cofinançat pel Fons Social Europeu.

Àrea de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Treball

Unió Europea
Fons social europeu
L'FSE inverteix en el teu futur

Organitza:

Ajuntament de Mataró
Institut Municipal d'Acció Cultural

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Amb la col·laboració de:

CAN XALANT

Institut Municipal d'Acció Cultural
c. de Sant Josep, 9. 08302 Mataró.
Tel. 937 58 23 61 • fax 937 58 23 62
imac@ajmataro.cat • www.mataro.cat